

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ТА ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

PROBLEMATIC ASPECTS OF LEGAL REGULATION AND PRACTICAL APPLICATION OF RESTRICTIVE MEASURES IN CRIMINAL PROCEEDING

Солоненко С.О., аспірант кафедри кримінального процесу
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена дослідженню проблемних аспектів правової регламентації та практичного застосування обмежувальних заходів при обранні запобіжних заходів відносно осіб, що підозрюються у вчиненні кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством.

В ході дослідження виявлено недоліки правового регулювання обмежувальних заходів, встановлених ч. 6 ст. 193 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), які при буквальному тлумаченні вищевказаної норми фактично б унеможливили їх застосування. Так, за чинною редакцією ч. 6 ст. 193 КПК України обмежувальні заходи можуть бути застосовані до підозрюваного судом, що є процесуально неможливим. Водночас, слідчий суддя не зазначений в цій нормі як суб'єкт їх застосування. Крім цього, в ч. 6 ст. 194 КПК України йдеться про можливість застосування таких заходів тільки до «особи, яка підозрюється у вчиненні такого кримінального правопорушення», тобто до підозрюваного, що фактично виключає можливість їх застосування до обвинуваченого.

Використання в ч. 6 ст. 194 КПК України поняття «в інтересах потерпілого від злочину, пов'язаного з домашнім насильством» звужує можливості для застосування обмежувальних заходів тільки у випадку вчинення злочинів, залишаючи поза увагою кримінальні проступки (зокрема, передбачений ст. 126-1 КК України, який є найбільш поширеним). Нерозкритим є поняття «в інтересах потерпілого», зокрема, чи обов'язково для застосування таких заходів має значення позиція потерпілого, як та в якій формі вона має виражатися.

Неврегульованим законодавцем є і питання ініціювання та доведення наявності підстав для застосування обмежувальних заходів. Так, ч. 6 ст. 194 КПК України, на відміну від ч. 5 ст. 194 КПК України, чітко не встановлює, що необхідність застосування обмежувальних заходів має бути доведена прокурором.

Проведений аналіз судової практики показує, що, попри недоліки правового регулювання, слідчі судді застосовують обмежувальні заходи, проте ці недоліки зумовлюють неоднакове практичне застосування таких заходів. В статті досліджено частоту застосування в судовій практиці кожного із видів обмежувальних заходів.

У результаті проведеного дослідження сформульовані висновки щодо необхідності усунення виявлених недоліків чинного правового регулювання шляхом внесення змін до абз. 1 ч. 6 ст. 194 КПК України для забезпечення ефективного та однакового практичного застосування обмежувальних заходів.

Ключові слова: обмежувальні заходи, домашнє насильство, запобіжні заходи.

The article is dedicated to the study of problematic aspects of legal regulation and practical application of restrictive measures when selecting preventive measures against individuals suspected of committing criminal offenses related to domestic violence.

The study identified shortcomings in the legal regulation of restrictive measures established by Part 6 of Article 193 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, which, when interpreted literally, would effectively make their application impossible. According to the current wording of Part 6 of Article 193, such measures can be applied to a suspect by the court, which is procedurally impossible. At the same time, an investigating judge is not specified in this norm as a subject authorized to apply such measures.

Additionally, Part 6 of Article 193 of the Criminal Procedure Code of Ukraine refers to the possibility of applying such measures only to «a person suspected of committing such a criminal offense», i.e., a suspect, which effectively excludes their application to an accused person.

The use of the phrase «in the interests of a victim of a crime related to domestic violence» in Part 6 of Article 193 narrows the scope of restrictive measures to cases of crimes only, leaving out criminal misdemeanors (including those under Article 126-1 of the Criminal Code of Ukraine, which is the most common). Furthermore, the concept of «in the interests of the victim» remains undefined, including whether the victim's active position is mandatory for the application of such measures, and if so, how and in what form it should be expressed.

The legislator has also left unaddressed the issue of initiating and substantiating the grounds for applying restrictive measures. Unlike Part 5 of Article 193, Part 6 does not explicitly state that the necessity for such measures must be substantiated by the prosecutor.

An analysis of judicial practice demonstrates that despite the regulatory shortcomings, investigating judges do apply restrictive measures. However, these deficiencies lead to inconsistent practical application. The article examines the frequency of application of each type of restrictive measure in judicial practice, the peculiarities of their reflection, and their combination in rulings with obligations provided under Part 5 of Article 193.

As a result of the study, conclusions were drawn regarding the need to address the identified deficiencies in the current legal framework by amending Part 6 of Article 193 of the Criminal Procedure Code of Ukraine to ensure the effective and consistent practical application of restrictive measures.

Key words: restrictive measures, domestic violence, preventive measures.

Постановка проблеми. Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексу України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» № 2227-VIII від 06 грудня 2017 року, який набув чинності 11 січня 2019 року, було внесено до Кримінального процесуального кодексу України норму щодо обмежувальних заходів, які можуть бути застосовані при обранні запобіжних заходів стосовно осіб, які підозрюються у вчиненні кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством. І порівнянні із покладенням на підозрюваного, обвинуваченого обов'язків, передбачених ч. 5 ст. 194 КПК України, застосування обмежувальних заходів має певні особливості. Недосконале правове регу-

лювання обмежувальних заходів зумовило їх неоднозначне практичне застосування.

Стан дослідження теми. Питання обмежувальних заходів в кримінальному процесі досліджувались Бутирською І.А., Глов'юк І.В., Мирославським С.В. Романцовою С.В., Щербаком С.В. та іншими. Разом із цим, слід констатувати недостатність детальних наукових досліджень щодо особливостей регулювання та застосування обмежувальних заходів при обранні запобіжних заходів, що обумовлює актуальність обраної теми.

Метою статті є аналіз правового регулювання обмежувальних заходів у кримінальному процесі, дослідження проблемних аспектів практичного застосування таких заходів, а також розроблення пропозицій щодо вдосконалення відповідного правового регулювання.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ч. 6 ст. 194 КПК України в інтересах потерпілого від злочину, пов'язаного з домашнім насильством, крім обов'язків, передбачених частиною п'ятою цієї статті, суд може застосувати до особи, яка підозрюється у вчиненні такого кримінального правопорушення, один або декілька таких обмежувальних заходів:

1) заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства;

2) обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності;

3) заборона наближатися на визначену відстань до місця, де особа, яка постраждала від домашнього насильства, може постійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку із роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин;

4) заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб;

5) направлення для проходження лікування від алкогольної, наркотичної або іншої залежності, від хвороб, що становлять небезпеку для оточуючих, направлення для проходження програми для кривдників.

Щербак В.С., Мирославський С.В. та Гловюк І.В. аргументовано звертали увагу на те, що КПК України у більшості випадків оперує поняттям «кримінальне правопорушення», а використання в ч. 6 ст. 194 КПК України терміну «в інтересах потерпілого від злочину, пов'язаного з домашнім насильством» звужує можливості для застосування відповідних положень КПК України тільки до злочинів, але не до кримінальних проступків. Відтак цей термін потребує уточнення з огляду на те, що під поняття «кримінального проступку» підпадає низка складів, передбачених КК України, пов'язаних із домашнім насильством, у тому числі й ч.ч. 1, 2 ст. 125, ч. 1 ст. 126 КК України, застосування яких у судовій практиці є найбільш поширеним [1, с. 147].

Бутирська І.А. ґрунтовно зазначала, що в ч. 6 ст. 194 КПК України йдеться про можливість застосування таких заходів тільки до «особи, яка підозрюється у вчиненні такого кримінального правопорушення», тобто тільки щодо підозрюваного, тоді як запобіжні заходи, як відомо, можуть бути застосовані й до підозрюваного, і до обвинуваченого [2, с. 364].

Дійсно, виходячи з буквального тлумачення ч. 6 ст. 194 КПК України, обмежувальні заходи не можуть бути застосовані до особи, яка набула статусу обвинуваченого, а відтак вони можливі лише на стадії досудового розслідування. При цьому, обов'язки, передбачені ч. 5 ст. 194 КПК України, можуть бути покладені як на підозрюваного, так і обвинуваченого. Слід зазначити, що на можливість застосування обмежувальних заходів до обвинуваченого опосередковано вказують положення ч. 7 ст. 194 КПК України, в якій вказано, що обов'язки, передбачені частинами п'ятою та шостою цієї статті, можуть бути покладені на підозрюваного, обвинуваченого на строк не більше двох місяців.

Обмежувальні заходи відповідно до ч. 6 ст. 194 КПК України можуть бути застосовані судом. При цьому, запобіжні заходи застосовуються, обов'язки, передбачені ч. 5 ст. 194 КПК України, покладаються як судом, так і слідчим суддею. Таким чином, виходячи з буквального тлумачення ч. 6 ст. 194 КПК України, обмежувальні заходи не можуть бути застосовані слідчим суддею, бо він не зазначений в цій нормі як суб'єкт їх застосування, однак, на практиці саме слідчі судді їх найчастіше застосовують.

Головне юридичне управління Верховної Ради України в Зауваженнях до проекту закону, яким було внесено зміни до ч. 6 ст. 194 КПК України, також зазначало, що «відпо-

відно до глави 18 та частини четвертої статті 176 КПК України запобіжні заходи застосовуються слідчим суддею на стадії досудового розслідування кримінального провадження, а під час судового провадження – судом. Таким чином, запропонована редакція частини шостої не узгоджується з наведеними положеннями КПК України» [3].

Слід зазначити, що із положень ч. 4 ст. 194 України опосередковано випливає, що слідчий суддя, суд може покласти на підозрюваного, обвинуваченого обов'язки, передбачені частинами п'ятою та шостою цієї статті, тобто, застосувати обмежувальні заходи.

Отже, чинна редакція ч. 6 ст. 194 КПК України потребує внесення змін, оскільки за нею обмежувальні заходи можуть бути застосовані до підозрюваного судом, що є процесуально неможливим, оскільки на стадії досудового розслідування вирішення питань про застосування запобіжних заходів віднесене до компетенції слідчого судді, а не суду.

Окремим питанням є ініціювання та доведення наявності підстав для застосування обмежувальних заходів. Так, ч. 6 ст. 194 КПК України, на відміну від ч. 5 ст. 194 КПК України, чітко не встановлює, що необхідність застосування обмежувальних заходів має бути доведена прокурором. Виникає питання – чи можуть вони бути застосовані, якщо сторона обвинувачення не просить про це в клопотанні про обрання запобіжного заходу та не обґрунтовує таку необхідність? Виходячи із буквального тлумачення ч. 6 ст. 194 КПК України, в якій вказано, що суд може застосувати до особи, яка підозрюється у вчиненні такого кримінального правопорушення, один або декілька обмежувальних заходів, вбачається, що так. Проте, такий підхід не узгоджується із засадами змагальності та диспозитивності (ч. 1, 6 ст. 22, ч. 3 ст. 26 КПК України).

Відповідно до ч. 4 ст. 194 КПК України слідчий суддя має право покласти на підозрюваного, обвинуваченого обов'язки, передбачені частинами п'ятою та шостою цієї статті, необхідність покладення яких встановлена з наведеного прокурором обґрунтування клопотання. Крім цього, ч. 7 ст. 194 КПК України передбачає, що строк обов'язків, передбачених частинами п'ятою та шостою цієї статті, може бути продовжений за клопотанням прокурора в порядку, передбаченому статтею 199 цього Кодексу.

Отже, з наведеного випливає, що питання застосування обмежувальних заходів має бути ініційованим в клопотанні сторони обвинувачення про обрання запобіжного заходу, а підстави для цього мають бути доведені прокурором в ході розгляду такого клопотання.

Це підтверджується і судовою практикою. Так, в ухвалі Вінницького міського суду Вінницької області по справі № 127/3345/24 від 02 лютого 2024 року слідчий суддя зазначив, що «слідчим та прокурором не доведено необхідності, на даний момент, у направленні підозрюваного на проходження програми для кривдників» [4]. В ухвалі Рокитнівського районного суду Рівненської області від 23 листопада 2023 року по справі № 571/2148/23 слідчий суддя дійшов висновку, що «слідчим ні в клопотанні, ні в судовому засіданні не доведено необхідності застосування до підозрюваного обмежувального заходу у вигляді обов'язку пройти курс лікування від алкогольної залежності, оскільки доказів такого слідчому судді не надано» [5].

В клопотанні сторони обвинувачення про обрання запобіжного заходу має бути окремо обґрунтовано кваліфікацію діяння як кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством, вказано у чому полягає інтерес потерпілого для застосування обмежувальних заходів, а також який захід (заходи) слід застосувати, і з яких міркувань (окремо по кожному). Крім цього, в клопотанні, зважаючи на положення ст. 178 КПК України, слідчим чи прокурором можуть бути відображені такі обставини: серйозність і насильницький характер право-

порушення; використання кривдником зброї; здатність кривдника спричинити смертельний результат; попередні судимості кривдника за вчинення домашнього насильства; історія недотримання з боку кривдника рішень суду та невиконання чинних приписів; погрози смерті, травми, відплати й насильства; страхи постраждалої особи; доступ до постраждалої особи тощо [6, с. 63].

Обмежувальні заходи відповідно до ч. 6 ст. 194 КПК України можуть бути застосовані до особи, яка підозрюється у вчиненні такого кримінального правопорушення, в інтересах потерпілого від злочину, пов'язаного з домашнім насильством. Водночас, законодавцем не конкретизована конструкція «в інтересах потерпілого», зокрема, чи означає це, що має бути активна позиція потерпілого щодо необхідності застосування обмежувальних заходів, за наявності – із зазначенням видів обмежувальних заходів, які, на думку потерпілого, є найбільш доцільними для забезпечення безпеки потерпілого. Чи такі інтереси визнаються та обґрунтовуються дізнавачем/ слідчим/ прокурором в клопотанні про обрання запобіжного заходу, а слідчим суддею встановлюються в ході його розгляду, виходячи із матеріалів кримінального провадження, тобто, за переконанням відповідного суб'єкта, що такі заходи є необхідними для забезпечення інтересів потерпілого.

На думку Туманянц А.Р., коли вирішенням питання про запобіжний захід зачіпаються права і законні інтереси потерпілого, в тому числі пов'язані з необхідністю захисту його особистої безпеки від загроз з боку підозрюваного або забезпечення відшкодування заподіяної злочинним матеріальною шкоди, він, його представник, законний представник вправі довести до відома органів досудового розслідування, прокурора і слідчого судді свою позицію щодо обрання, продовження, зміни, скасування того або іншого запобіжного заходу щодо підозрюваного. При розгляді слідчим суддею клопотання про застосування запобіжних заходів потерпілий, його представник та законний представник повинні бути наділені правом заявляти клопотання, брати безпосередню участь у розгляді судом поданого клопотання, виступати в судовому засіданні та викладати свою позицію і аргументи [7, с. 305-307].

Дійсно, при активній позиції потерпілого, така позиція потерпілого обов'язково має бути врахована та надані необхідні процесуальні можливості для вираження та відстоювання такої позиції. Водночас, відсутність активної позиції потерпілого з огляду на специфіку категорії кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, не повинна говорити про відсутність необхідності застосування обмежувальних заходів в інтересах потерпілого.

Недосконале правове регулювання обмежувальних заходів зумовлює проблеми в практичному застосуванні таких заходів, зокрема, неоднакові підходи суддів до їх застосування.

Так, в процесі дослідження було проаналізовано наявні в Єдиному державному реєстрі судових рішень ухвали за

2023 рік про застосування запобіжних заходів щодо підозрюваних у вчиненні кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, в яких застосовувались обмежувальні заходи, передбачені ч. 6 ст. 194 КПК України. Встановлено, що загалом за період з 01.01.2023 до 31.12.2023 було постановлено 159 таких ухвал. Результати проведеного аналізу відображені в таблиці, в якій обмежувальні заходи розміщені в порядку спадання за частотою застосування при розгляді клопотань про обрання запобіжних заходів (табл. 1).

Переважно слідчі судді застосовували до підозрюваних одразу декілька обмежувальних заходів (два або три). Такий підхід відображений, наприклад, в ухвалі слідчого судді Підволочиського районного суду Тернопільської області від 14 листопада 2023 року по справі № 604/1555/23 [8] та ухвалі слідчого судді Ратнівського районного суду Волинської області від 29 червня 2023 року по справі № 166/832/23 [9].

Також поширеними є випадки, коли визначався лише один обмежувальний захід – направлення на направлення для проходження програми для кривдників. Прикладом такого підходу є ухвала слідчого судді Соснівського районного суду м. Черкаси від 31 серпня 2023 року по справі № 712/9092/23 [10] та ухвала слідчого судді Кременецького районного суду Тернопільської області від 31 жовтня 2023 року по справі № 601/3068/23 [11].

В абсолютній більшості проаналізованих ухвал слідчих суддів обмежувальні заходи застосовувались при обранні запобіжних заходів до підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 126-1 КК України. Однак, наявні поодинокі випадки застосування обмежувальних заходів щодо підозрюваних у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ст. 121, 122, 125, 152 та 153 КК України [12,13]. В таких випадках в ухвалях зазначається, що кримінальне правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, пов'язане із домашнім насильством. Такий підхід відповідає позиції Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду, викладеній в постанові від 12 лютого 2020 року у справі № 453/225/19 [14].

В окремих ухвалях слідчі судді в резолютивній частині зазначали про застосування такого обмежувального заходу як «направлення для проходження лікування від алкогольної, наркотичної або іншої залежності, від хвороб, що становлять небезпеку для оточуючих, направлення для проходження програми для кривдників». При цьому, незважаючи на те, що він охоплює декілька варіантів, слідчі судді не вказували, куди саме конкретно направляється підозрюваний, що зумовлює правову невизначеність. Прикладом такого є ухвала слідчого судді Заводського районного суду м. Миколаєва від 04.07.2023 по справі № 487/3866/23 [15].

Слідчі судді в більшості випадків не мотивують в ухвалях своє рішення про необхідність застосування тих чи інших обмежувальних заходів, а обмежуються загальним посиланням на ч. 6 ст. 194 КПК України.

Таблиця 1

№	Обмежувальний захід	К-сть*	%**
1	Заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб.	84	52,8%
2	Заборона наблизитися на визначену відстань до місця, де особа, яка постраждала від домашнього насильства, може постійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку із роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин.	62	39%
3	Направлення для проходження лікування від алкогольної, наркотичної або іншої залежності, від хвороб, що становлять небезпеку для оточуючих, направлення для проходження програми для кривдників.	56	35,2%
4	Заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства;	55	34,6%
5	Обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності.	15	9,4 %

* Кількість ухвал, в яких застосовувалися обмежувальні заходи.

** Відсоток від загальної кількості ухвал.

Висновки. В статті проаналізовано недоліки чинного правового регулювання обмежувальних заходів у кримінальному процесі, в зв'язку із чим, з метою їх ефективного застосування, пропонується їх усунення шляхом внесення змін до абзацу 1 ч. 6 ст. 194 КПК України та викладення його в наступній редакції:

«В інтересах потерпілого від кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством, крім обов'язків, передбачених частиною п'ятою цієї статті, слідчий суддя, суд застосовує до підозрюваного, обвинуваченого у вчиненні такого кримінального правопорушення, один або декілька таких обмежувальних заходів, необхідність застосування яких була доведена прокурором».

Встановлено, що питання застосування обмежувальних заходів має бути ініційованим в клопотанні сторони обвинувачення про обрання запобіжного заходу, а підстави для цього мають бути доведеними прокурором в ході розгляду такого клопотання. Автором обґрунтовується, що застосування обмежувальних заходів «в інтересах потерпілого» не означає, що для цього обов'язково має бути активна позиція потерпілого щодо необхідності застосування певних видів обмежувальних заходів. Наявність

таких інтересів має визначатися відповідним суб'єктом (слідчим, прокурором, слідчим суддею) виходячи із матеріалів кримінального провадження, тобто, за переконанням відповідного суб'єкта, що такі заходи є необхідними для забезпечення інтересів потерпілого. Разом із цим, при активній позиції потерпілого, така позиція потерпілого обов'язково має бути врахована та надані необхідні процесуальні можливості для її вираження та відстоювання.

В ході дослідження судової практики встановлено, що найбільш поширеним обмежувальним заходом є заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб. Як правило, слідчі судді застосовують одразу декілька обмежувальних заходів або ж обирають один – направлення для проходження програми для кривдників.

Отже, правова регламентація обмежувальних заходів, які застосовуються при обранні запобіжних заходів відносно осіб, що підозрюються у вчиненні кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, потребує вдосконалення з метою ефективного та дієвого застосування судами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Щербак С.В., Мирославський С.В. Кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством: питання теорії та практики. *Держава та регіони. Сер. : «Право»*. 2021. № 1. С. 144–149. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=drp_2021_1_25
2. Бутирська І.А. Деякі питання теорії та практики застосування обмежувальних заходів у кримінальному процесі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 12. С. 363–365. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-12/91>.
3. Картка законопроекту № 4952 від 12.07.2016 «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами». URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59648
4. Ухвала слідчого судді Вінницького міського суду Вінницької області по справі № 127/3345/24 від 02 лютого 2024 року. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116726520>
5. Ухвала слідчого судді Рокитнівського районного суду Рівненської області від 23 листопада 2023 року по справі № 571/2148/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115131027>
6. Особливості обрання запобіжного заходу під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері домашнього насильства : науковометодичні рекомендації / М.С. Цуцкірідзе, В.В. Романюк, Т.Г. Фоміна, В.В. Бурлака та інші. Київ, 2021. 63 с. URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/7178>
7. Туманянц А. Р. Забезпечення прав потерпілого при застосуванні запобіжних заходів у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського університету: серія: Право*. 2023. Вип. 78. С. 304–309. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/286485/280340>
8. Ухвала слідчого судді Підволочиського районного суду Тернопільської області від 14 листопада 2023 року по справі № 604/1555/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114885078>
9. Ухвала слідчого судді Ратнівського районного суду Волинської області від 29 червня 2023 року по справі № 166/832/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111872132>
10. Ухвала слідчого судді Соснівського районного суду м. Черкаси від 31 серпня 2023 року по справі № 712/9092/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113147388>
11. Ухвала слідчого судді Кременецького районного суду Тернопільської області від 31 жовтня 2023 року по справі № 601/3068/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114533275>
12. Ухвала слідчого судді Володимир-Волинського міського суду Волинської області від 27 грудня 2023 року по справі № 154/5262/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115993182>
13. Ухвала слідчого судді Обухівського районного суду Київської області від 19 червня 2023 року по справі № 372/2767/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111786846>
14. Постанова Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 12 лютого 2020 року у справі № 453/225/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87602679>
15. Ухвала слідчого судді Заводського районного суду м. Миколаєва від 04.07.2023 по справі № 487/3866/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112077297>